

ΑΝΑΣΤ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ (ΟΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΜΑΣ)

Ανεξάντλητος, καὶ τὸ πιὸ πολὺ ἀνεκμετάλευτος, εἶναι ἀκόμα ὁ θησαυρὸς τῶν παραδόσεων τῆς Πατρίδας μας. «Τὸ ἡμίφων τῆς παραδόσεως, γράφει καπού ὁ ἡπειρώτης καθηγητὴς τοῦ Πολυτεχνείου Δ. Εὐαγγελίδης, ὅδηγεῖ εἰς τὴν πραγματικὴν ἴστορίαν» καὶ ἡ περιευλλογὴ τοῦ ἀντίστοιχου ὑλικοῦ, εἶναι μιὰ πραγματικὴ ὑπηρεσία ποὺ προσφέρεται στὸν τόπο: «Οἱ Τούρκοι, κατέβηκαν ἀπὸ τὴν Ἀρβανιτιά», προσδιορίζει καπού ὁ ἀφηγητὴς τῆς πιὸ κάτου δημοσιευόμενης παράδοσης γιὰ τὸ «Κάστρο» τῆς Κόνιτσας κι ἡ πληροφορία αὗτῇ, σὲ συνδυασμὸ μὲ ὅσα ἄλλα σχετικὰ ἀναφέρουν τὰ Χρονικὰ Τσαραπλανῶν καὶ Δρεοπῖδος κι ὁ Κῶδιξ Δελβίνου, μπορεῖ νὰ ὅδηγήσουν σὲ θετικότερα συμπεράσματα γιὰ τὸ χρόνο καὶ τὶς λεπτομέρειες τῆς πρώτης ἐγκατάστασης Τούρκων στὴν Ἡπειρο.

Δ. Σ.

Πάνω ἀπὸ τὴν γέφυρα τοῦ Ἀώου, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Ἀγίας Βαρβάρας, στὴν ἀκρη τῆς Κόνιτσας ὑψώνεται ἔνας ἀπότομος καὶ βραχώδης λόφος ποὺ φέρει τὴν δονομασία Κάστρο.

Τὸ δτὶ πραγματικὰ ἦταν ἔρχαιο κτίσμα ἐκεῖ ἀπάνω ἐπιβεβαιώνουν καὶ τὰ ἀσθετόχτιστα ἐρείπια ποὺ σώζονται ἀκόμη. Ἐπὶ πλέον δέ, ἡ ἀνεύρεση θραυσμάτων, ἀπὸ περικεφαλαῖς καὶ ἄλλα ἡταὶ τὶν ἀνασκαφὴ ποὺ ἔκαναν κρυφὰ ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἐκεῖ, ὁ Μήχο Μπινόλας μαζὶ μὲ τὸ Λάκια Γρατσούνα καὶ τὸν Κότσιο Ζαχαράκη.

Δὲν ἀποκλείεται μιὰ ἀνασκαφὴ ἐκεῖ ἀπάνω, νὰ ἀνακαλυφθῇ κάτι, ποὺ νὰ ξεσκεπάσῃ, ἔστω καὶ δλίγες πτυχές, ἀπὸ τὴν σκότεινὴ καὶ βυθισμένη μέσα στὸν θρύλους ἴστορία τῆς Κόνιτσας.

Ἐπειδὴ διμως δὲν ἔχουμε ἄλλα ἴστορικὰ ντοκουμέντα, ἀς ἀρκεσθοῦμε στὴν ἀφήγηση τῆς παραδόσεως ποὺ ἀναφέρεται στὸ Κάστρο

τῆς Κόνιτσας, δπως τὴν ἀκούσαμε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ γέροντα Μιχ. Μπινόλα.

*

«Τὰ παληὰ χρόνια, δπως ἔχω ἀκουστά, μᾶλεγε δ γέρο Μήχος, εἶχαν φυιασμένον πύργο ἐκεῖ δχπάνω οἱ Βενετσιάνοι, κι ἔξουσίαζαν δλον τὸν κάμπο. Σὰν ἥρθαν οἱ Τούρκοι (ποὺ κατέβηκαν ἀπ' τὴν Ἀρβανιτιά) οἱ φράγκοι κλείστηκαν στὸ Κάστρο κι ἔκαμαν πόλεμο.

Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον δὲν εἶχαν βγῆ ἀκόμα τὰ ντουφέκια, οὔτε οἱ Τούρκοι εἶχαν κανόνια γιὰ νὰ γκρεμίσουν τὸ κάστρο. Ἐτσι λοιπὸν δ πόλεμος βάστηξε καιρόν. Μιὰ ἔφευγαν οἱ Τούρκοι, μιὰ ἔρχουνταν ἀλλὰ δ πύργος ἔμενε ἀπάτητος. Προφυλαγμένοι πίσω ἀπ' τὰ στενά παράθυρα, κι ἀπὸ τὶς πολεμίστρες τους οἱ Βενετσιάνοι, γκυλοῦσαν πέτρες, κι ἔρριγναν ἔνα σωρὸ βέλη στοὺς ἐπιδρομεῖς. Γιὰ νερὸ δὲν εἶχαν ἀνάγκη, γιατὶ δπως λέν, εἶχαν ὑπόγειο διάδρομο μὲ σκαλοπάτια, ποὺ κατέβαιναν στὸ ποτάμι.

Σὰν εἶδαν κι ἀπόειδαν οἱ Τούρκοι, δτὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ πάρουν τὸ κάστρο μὲ τὴν παλληκαριά, ἔβαλαν σ' ἐνέργεια ἔνα πονηρὸ σχέδιο, γιὰ νὰ τὸ πάρουν μὲ ἀπάτη.

Ἔταν ἡ μέρα τῆς Ἀγία-Βαρβάρας, καὶ οἱ Βενετσιάνοι ποὺ τὴν εἶχαν προστάτριά τους, ἦταν δλοι μαζωμένοι στὴν ἐκκλησία της καὶ λειτουργοῦσαν. Οἱ Τούρκοι εἶχαν πολὺ καιρὸ νὰ φανερωθοῦν, καὶ νὰ κάμουν πόλεμο. Στὰ κρυφὰ διμως τριγυρνοῦσαν, μεταμορφωμένοι σὲ διακοναράζους, πραματεύταδες, καὶ δτὶ ἄλλο σοῦ βάλλῃ δ γοῦς.

Τὴν ἔδια ὥρα ἀκριβῶς ποὺ οἱ Βενετσιάνοι λειτουργιοῦνταν μέσα στὴν ἐκκλησιά, ἐνας διακονός ἀρης χτύπησε τὴν πόρτα τοῦ πύργου ζητῶντας ἐλεημοσύνη. Ἡ κόρη τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φράγγων, χωρὶς νὰ ὑποψιάζεται ποιὸς ἦταν, ἔτρεξε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύρα, γιὰ νὰ τοῦ προσφέρῃ κάτι, μιὰ καὶ ἦταν μέρα γιορτῆς.

Δὲν πρόφτασε δυμώς νὰ καλοανοίξῃ καὶ δέχτηκε μιὰ τρομερὴ σπρωξιὰ ποὺ τὴν κύλησε χάμω. Ὁ ζητιανός, ποὺ δὲν ἦταν παρὰ ἐνας Τούρκος Χότζιας μεταμφιεούμενος, ὠρμησε κι' ἀνέβηκε τὶς σκάλες τοῦ πύργου. Οἱ δούλοι καὶ ὑπηρέτες λὲν πὼς ἦταν συνεννοημένοι μὲ τοὺς Τούρκους.

Μόλις βγῆκε στὴν κορφὴ τοῦ Κάστρου, ψηλὰ στὴν Κούλια, ἀρχίνησε νὰ μπαχλατάῃ. Ἀκούγοντας τὰ μπαχλατήματα τοῦ Χότζια, οἱ συντρόφοι του ποὺ ἦταν κρυμένοι δέω, δρμησαν καὶ χώθηκαν στὸν πύργο ἀμπαρώνοντας τὴν πόρτα ἀπὸ μέσα.

Οἱ φράγκοι σὰν ἀκούσαν τὰ ψαλμωδῆ μιταὶ τοῦ Χότζια. στὴν ἀρχὴ ἀπόρεσαν ὅστερα τοὺς κυρίεψε τρόμος. Νόμισαν δτὶ ἀμέτρητοι Τούρκοι τοὺς εἶχαν κυκλώσει, καὶ δτὶ τὸ κάστρο ἦταν ἀδύνατο γὰ τὸ ξαπάρουν.

Οἱ ἀρχηγοὶ τους λέει ἡ παράδοση αὐτοκτόνησαν καὶ οἱ ὑπόλοιποι σκορπίσοηκαν σὰν τὰ πρόβατα καὶ χάθηκαν.

Ἡ κόρη τοῦ ἀρχηγοῦ, μόλις συνῆλθε ἀπὸ τὸ χτύπημα καὶ εἶδε δτὶ οἱ Τούρκοι πάτησαν τὸ κάστρο· ἀνέβηκε ἀπάνω στὴν κορφὴ καὶ γκρεμίστηκε στοὺς δράχους.

— Τῆς εἶχαν βγάλει καὶ τραγοῦδι (λέει δ γέρο - Μῖχος) καὶ τὸ τραγουδοῦσαν. Τδέερα κι' ἐγὼ ἀπὸ τὴν Κυραμάνα μου τὴν Βασιλικὴ τοῦ Κώστα Νίτσα, ποὺ μοῦ τὰ μολογοῦσε δλ' αὐτὰ ἀλλὰ τώρα τ' ἀστόχησα, πέρασαν δγδοήντα χρόνια ἀπὸ τότες».

ΑΝΑΣΤ. ΕΥΘΥΜΙΟΥ

